

Rozmieszczenie gatunków z rodzaju *Potentilla* w północnej części Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd” (Wyżyna Śląsko-Krakowska)

JEREMI KOŁODZIEJEK

KOŁODZIEJEK, J. 2004. Distribution of the *Potentilla* species in the northern part of the Landscape Park “Orle Gniazda” (Silesia-Cracow Upland). *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* 11(2): 263–270. Kraków. PL ISSN 1640-629X.

ABSTRACT: The list of 26 taxa of the genus *Potentilla* found in the northern part of the Landscape Park “Orle Gniazda” (Silesia-Cracow Upland) on 192 localities, mainly in the years 1999–2002 and on the base of a date with literature, was presented. Among them seven rare species in this region: *P. intermedia*, *P. leucopolitana*, *P. pusilla*, *P. recta*, *P. recta* subsp. *recta*, *P. thyrsiflora* and *P. wiemanniana*. *P. arenaria* (25 localities) and *P. tabernaemontani* (36) are the most common species of the genus on this area.

KEY WORDS: Silesia-Cracow Upland, flora, *Potentilla*

J. Kołodziejek, Katedra Geobotaniki i Ekologii Roślin, Uniwersytet Łódzki, ul. Banacha 12/16, PL-90-237 Łódź, Polska; e-mail: kolo@biol.uni.lodz.pl

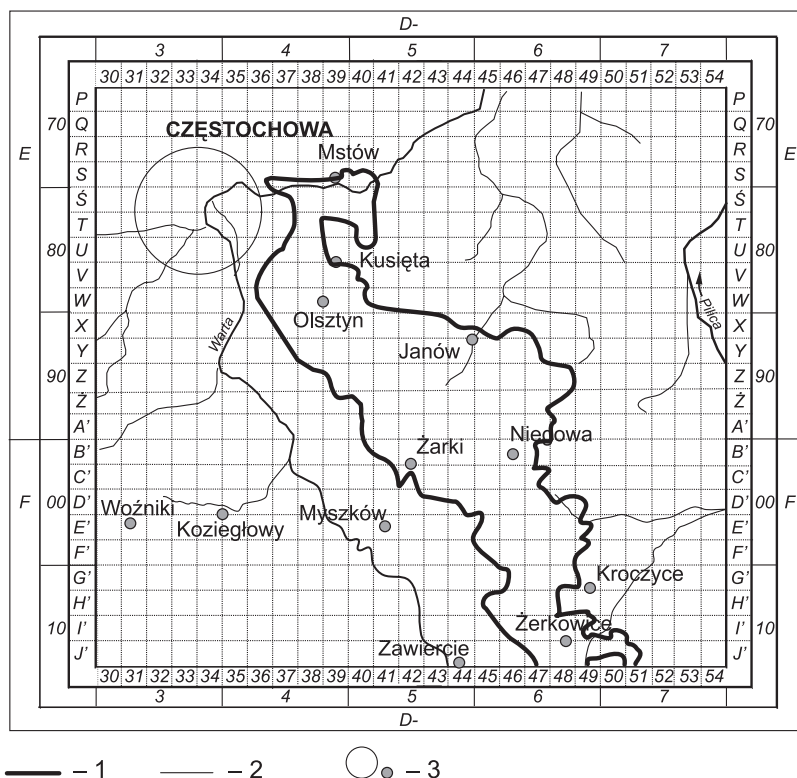
WSTĘP

Park Krajobrazowy „Orle Gniazda” rozciąga się pomiędzy Olkuszem na południu a Mstowem k. Częstochowy na północy.

Wyniki badań przedstawione w niniejszej pracy obejmują swym zasięgiem obszar północnej części Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd”, leżącego pomiędzy Żerkowicami (48J') na południu a Mstowem (39S) na północy (Ryc. 1).

Według podziału geobotanicznego Polski (KONDRACKI 1998), omawiany obszar położony jest w zachodniej części Wyżyny Małopolskiej (34), na obszarze Wyżyny Śląsko-Krakowskiej – podprowincji oznaczonej w dziesiętnej klasyfikacji symbolem 341 – dzielącej się na trzy makroregiony, z których dwa wchodzi w skład omawianego obszaru. Niewielką, północno-zachodnią jego część obejmuje fragment Obniżenia Górnej Warty (mezoregion (341.25) należący do makroregionu Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej (341.2), natomiast pozostały obszar wchodzi w skład mezoregionu Wyżyny Częstochowskiej (341.31) należącego do makroregionu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (341.3).

Wyżyna Częstochowska objęta ochroną jako Park Krajobrazowy „Orle Gniazda” ma krasową rzeźbę ukształtowaną w trzeciorzędzie, a przeobrażoną w środowisku glacialnym i peryglacialnym podczas plejstocenu (HEREŻNIAK & SKALSKI 1993).

Ryc. 1. Położenie i układ siatki kwadratów o boku 2 km badanego terenu. 1 – granica Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd”, 2 – rzeki, 3 – miasta.

Fig. 1. Position and arrangement of the grid map's square – 2 km. 1 – limit of Landscape Park “Orle Gniazda”, 2 – rivers, 3 – towns.

Zróznicowane ukształtowanie powierzchni i obecność skał wapiennych sprzyja występowaniu potencjalnych siedlisk dla taksonów z rodzaju *Potentilla*. Wyższe, skaliste partie wzgórz porośnięte są roślinnością naskalną, niższe pokrywają murawy i zarośla kserotermiczne, a pomiędzy wzgórzami na piaskach plejstoceńskich występują suche bory sosnowe.

Pomimo prowadzonych tu przez różnych autorów licznych badań botanicznych (m.in.: KARO 1881; HYL 1938; CELIŃSKI i in. 1974–1975, 1978–1979; HEREŹNIAK 1983; HEREŹNIAK i in. 1973, 2001; SENDEK 1977; WIKA 1989a; WNUK 1981) i fitosocjologicznych (m.in.: CELIŃSKI & WIKA 1974–1975, 1978; BABCZYŃSKA 1978, 1998; WIKA 1986, 1987, 1989b; HEREŹNIAK 1993), przeważnie ograniczonych do konkretnych obiektów przyrodniczych, znajomość występowania w regionie częstochowskim gatunków z rodzaju *Potentilla* jest niewystarczająca.

Niniejsze opracowanie ma na celu sporządzenie aktualnej listy gatunków z rodzaju *Potentilla* i ich stanowisk na obszarze północnej części Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd”.

MATERIAŁ I METODY

Rozmieszczenie gatunków z rodzaju *Potentilla* na tym obszarze opracowano na podstawie następujących źródeł informacji:

- publikacji florystycznych i fitosocjologicznych,
- niepublikowanych materiałów florystycznych i fitosocjologicznych (w tym prac magisterskich obejmujących ten obszar),
- zbiorów zielnikowych Katedry Botaniki Systematycznej UŚ w Katowicach (KTU), Instytutu Botaniki PAN w Krakowie (KRAM), Katedry Geobotaniki i Ekologii Roślin UŁ (LOD), B. Pawłowskiego – Kraków (BP),
- materiałów własnych zgromadzonych w latach 1999–2002.

Ogółem zestawiono informacje o 192 stanowiskach 26 taksonów z rodzaju *Potentilla*.

W wykazie podano lokalizację administracyjną według „Spisu miejscowości w Polsce”. Dla nie uwzględnionych tam miejscowości korzystano z map topograficznych Polski w skali 1: 25 000.

Nomenklaturę taksonów przyjęto wg GERSTBERGERA (2002) i WOLFA (1908), a ich układ – zgodnie z kluczem „Rośliny Polskie” (SZAFER i in. 1988). Materiał zielnikowy zdeponowany został w Zielniku Katedry Botaniki UŁ (LOD).

Do prezentacji stanowisk roślin wykorzystano siatkę kwadratów o boku 2 km zaproponowaną przez HEREŹNIAKA (1983). Kwadraty oznaczono symbolami liczbowymi (1–54) i literowymi (A–Ž–A'–J'). Naniesiona w ten sposób siatka kwadratów podziału regionalnego, podporządkowana jest krajowej sieci „małych” (o boku 10 km) i „dużych” (o boku 100 km) kwadratów ATPOL (ZAJĄC & ZAJĄC 2001), oznaczonych w zewnętrznych ramkach kartogramu – symbolami literowymi (C–, D–, E, F) i liczbowymi (00–90, 0–9). Treść kartogramu wzbogacona została przez naniesienie sieci rzecznej i ośrodków miejskich.

Opis poszczególnych gatunków roślin składa się z kolejno z: nazwy łacińskiej taksonu, charakterystyki siedliskowej jego występowania, liczby stanowisk (nowych + z literatury i zbiorów zielnikowych, np. 3 + 2) oraz opisu tych stanowisk, który złożony jest z nazwy miejscowości i symbolu kwadratu (w nawiasie) według podziału regionalnego; na końcu opisu stanowisk umieszczono dane z literatury i ze zbiorów zielnikowych, dotyczące występowania danego taksonu na badanym terenie – wskazując orientacyjnie kwadrat (bez nawiasu), który w przybliżeniu ± odpowiada opisowi stanowiska, zawartemu w cytowanej pozycji. Przy danych zielnikowych obok stanowiska, podano również datę zbioru, nazwisko zbieracza którego zbioru sprawdzono i ogólnie przyjętym skrótem (w nawiasie) oznaczono zielnik, w którym znajdują się zbiory. W nawiasach podano – w przypadku większych różnic w nazewnictwie – synonimiczne nazwy taksonów. Przy zamieszczaniu danych z literatury cytowano dane pochodzące z oryginalnego publikowanego źródła określonej daty, unikając w ten sposób powtarzania tych samych stanowisk podawanych w różnych pracach za oryginalnymi źródłami. Tylko wyjątkowo dla dwóch bardzo rzadkich w północnej części Wyżyny Śląsko-Krakowskiej gatunków, tj. *P. inclinata* i *P. recta* subsp. *recta*, których pierwsze notowania pochodzą odpowiednio z 1881 r. i 1949 r., podano ich wszystkie daty florystyczne.

Objaśnienia skrótów: g. – góra, in. – inni; k. – koło, *leg.* (*legit*) – znalazł; leśn. – leśnictwo, ndl. – nadleśnictwo, obr. – obręb; oddz. – oddział; pld. – południe, pln. – północ, rez. – rezerwat, stan. – stanowisko, wsch. – wschód, wzg. – wzgórze, zach. – zachód.

WYKAZ GATUNKÓW

Potentilla palustris (L.) Scop. [*Comarum palustre* L.] – Rowy melioracyjne, podmokłe łąki, zbiorowiska torfowisk niskich i przejściowych z klasy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*; 6 + 2 stan: Kusięta (38U); na zach. od Zawady k. Mstowa (40Ś); Zaborze (40Ż); Małusy Wielkie (41T); Żarki (42C'); Złoty Potok (44Y). KARO (1881): Mstów 39S; DUDA (1992): Choroń 37Z.

P. alba L. – Świetliste lasy mieszane.: *Potentillo albae-Quercetum*; 1 stan.: KULESZA (1934): 39X. W północnej części Wyżyny Śląsko-Krakowskiej gatunek zaliczany jest do rzadkich (**R**) (HEREŹNIAK 2002).

P. intermedia L. – Miejsce ruderalne; 1 stan.: parking obok stacji benzynowej przy drodze Częstochowa-Olsztyn (37V).

P. recta L. – Murawy kserotermiczne; 3 stan.: Mirów 36S, 25.06.1996, leg. M. Liebsz (LOD 130381); KOZŁOWSKA (1928): Olsztyn 38V; ŻARNOWIEC i in. (1997): rez. „Parkowe” 44Z. W północnej części Wyżyny Śląsko-Krakowskiej gatunek zaliczany do gatunków o nieokreślonej kategorii zagrożenia (I) (HEREŹNIAK 2002).

P. recta subsp. *recta* [*P. recta* var. *sulphurea* Lam. & DC.] – Murawa kserotermiczna na wzniesieniu ostańcowym; 1 stan.: BŁASZCZYK (1949); G. Rachowiec k. Kusiąt (36V); stanowisko potwierdzone przez Hereźniaka (1975 LOD), a następnie przez Kołodziejka (1999 LOD) i SZELAĞA (2000).

P. inclinata Vill. [*P. canescens* Besser] – Skałki na wzniesieniu wapiennym; 1 stan.: KARO (1881): Zielona Góra (37U); stanowisko potwierdzone przez Hereźniaka (1974 LOD 0077827), Kołodziejka (1999 LOD) i SZELAĞA (2000).

P. argentea L. s. stricto – Piaszczyste nieużytki, brzegi suchych borów sosnowych, brzegi zarośli śródpolnych *Pruno-Crataegum* i *Rhamno-Cornetum sanguinei*; 13 + 8 stan.: na zach. od Skrajnicy k. Olsztyna (37W); nasyp kolejowy w Kusiątach (38U); pobocze drogi Srocko-Kusięta (39U); na wsch. od Kusiąt (39V); nasyp kolejowy w Turowie (40V); Zrębice (41X); Żarki (42C'); na płd. od Piaska k. Janowa (43X); Jaworznik-Koziegłówka k. Żarek (44C'); Gorzków Nowy – G. Leszczyny i G. Jodłowa (45Ż); Apolonka (46Y); Góry Gorzkowskie k. Gorzkowa (46Z-Ż); Zdów (47D'). Wancerzów – G. Dobra 39S, 28.07.1966, leg. H. Kurowska (LOD 01993); KRASOWSKA (1967): Jaskrów 38S, Mstów 39S; HEREŹNIAK i in. (1970): Mirów 36Ś, Mstów 40S; leśn. Zielona Góra oddz. 31 ndl. Złoty Potok obr. Olsztyn 37U, 01.06.1972, leg. J. Hereźniak (LOD 0077828); KAMIŃSKA (1997): Częstochowa-Kręciwilk 36U; ŻARNOWIEC i in. (1997): rez. „Góra Zborów” 47–48F'.

P. argentea var. *argentea* – Zarośla na wzniesieniach wapiennych, wyrobiska kamienia wapiennego, murawy kserotermiczne; 9 stan.: Kusięta – Góry Towarne (39V); Przybyńów – G. Celiny, G. Mrowionka, G. Kamień i Babia Góra (40A'); Leśniów i Przewodziszowice k. Żarek (42B'); Trzebników – G. Bukowie (44A'); wzg. wapienne na wsch. od Mirowa (46D'); G. Skałka na wsch. od Włodowic (46G'); G. Grdyń na wsch. od Parkoszowic (46H'); skałki na wzniesieniu wapiennym przy drodze Morsko-Skarżyce (47H'); Babia Góra na wsch. od Podlesic (48G').

P. argentea var. *incanescens* (Opiz) Focke [*P. impolita* Wahlenb.] – Piaszczyste nieużytki i murawy kserotermiczne; 3 stan.: Kusięta – pomiędzy torami a rez. „Zielona Góra” (37U); rez. „Góra Zborów” (47–48F'); Podlesice (48G').

P. argentea var. *tenuiloba* (Jord.) A. F. Schwarz [*P. tenuiloba* Jord.] – Murawy kserotermiczne i napiaskowe; 3 stan.: na zach. od Kusiąt (38U); Kusięta – G. Rachowiec i G. Lisica (39V); Zrębice (41X).

P. argentea var. *dissecta* Wallr. [*P. dissecta* (Wallr.) Zimmeter] – Murawy kserotermiczne i napiaskowe; 4 stan.: na wsch. od Kusiąt (39V); Zrębice (41X); Suliszowice (42Ż), Suliszowice-Stara Wieś (42A').

P. collina Wibel s. stricto – Murawy kserotermiczne, skały wapienne; 2 + 7 stan.: wzniesienie ostańcowe w Łutowcu k. Niegowej (45C'); wzg. wapienne na wsch. od Mirowa (46D'). Przybyńów 40A', 18.07.1952, leg. Z. Majchrzak (KRAM); Podlesice 48G', 04.06.1966, leg. J. Serwatka (KRAM); Gorzków, 46Ż, 16.06.1980, leg. A. Sendek (KRAM); BABCZYŃSKA-SENDEK (1984): Bystrzanowice 48Y, Czatachowa 43A'; ŻARNOWIEC i in. (1997): rez. „Zielona Góra” 37U; MICHALSKA-HEJDUK i in. (1999): rez. „Góra Zborów” 47–48F'. W północnej części Wyżyny Śląsko-Krakowskiej gatunek zaliczany do gatunków nieokreślonej kategorii zagrożenia (I) (HEREŹNIAK 2002).

P. thyrsoflora Hülsen ex Zimmeter in A. Kern. – Murawy kserotermiczne; 2 stan.: wzniesienie ostańcowe w Łutowcu k. Niegowej (45C'); wzg. wapienne na płn. od Jaroszowa k. Żarek (42A').

P. wiemanniana Spreng. ex Günther & Schummel – Murawy kserotermiczne i szczeliny skalne; 3 stan.: Kusięta – G. Rachowiec i G. Lisica (39V); grupa ostańców wapiennych k. Zaborza: od Srogiej Skały do Skały Mrowionka (40–41Ż); wzg. wapienne pomiędzy Mirowem a Bobolicami (46D').

P. leucopolitana P. J. Müll. in Billot – Murawy naskalne *Libanoti-Potentilletum tabernaemontani*, wzniesienia i skałki wapienne, szczeliny skalne; 2 + 1 stan.: G. Lisica i G. Skałki k. Kusiąt (39V); grupa ostańców wapiennych k. Zaborza: od Srogiej Skały do Skały Mrowionka (40–41Ż). Skałki Kroczyckie 49G', 15.06.1954, leg. B. Pawłowski (BP).

P. heptaphylla L. – Trawiaste zbocza, brzegi lasu mieszanego i sosnowego, śródleśne zarośla i murawy kserotermiczne na wzg. wapiennych: 2 + 9 stan.: skałki na wzgórzu wapiennym przy drodze Piecki k. Kromolowa (46I'); Morsko-Skarżyce (47H'). KARO (1881): Zielona Góra 37U; GAJOS-KĘDZIERSKA (1960): Kusięta 38U, Złoty Potok 44Z; Hereźnik i in. (1970): Mirów 36Ś, Zrębice – rez. „Sokole Góry” 39X, Mstów – G. Boryśka 40Ś, 24.05.1973, leg. J. Hereźnik (LOD 0077826); Mstów – G. 3-go Maja 40S, 09.05.1984, leg. J. Hereźnik (LOD 126224); HEREŹNIK (1993): Sokole Góry 39X; Częstochowa – G. Ossona 37T, 01.05.1996, leg. M. Liebsz (LOD 130878).

P. tabernaemontani Asch. [*P. verna* auct. non L.] – Szczeliny skalne, wychodnie i skałki wzgórz wapiennych, murawy kserotermiczne, murawy naskalne *Libanoti-Potentilletum tabernaemontani*, wyrobiska po eksploatacji wapienia; 28 + 8 stan.: wzg. wapienne na wsch. od Skrajnicy k. Olsztyna (37W); Kusięta – G. Rachowiec i G. Lisica (38V); G. Skałki i Góry Duże Towarne (39V); Skałki Małe i wzg. Górki k. Przywilowic (39W); Olsztyn – G. Zamkowa, Lipówki, Brodła, Skałki Małe, Skałki Duże, (40W); G. Kamień k. Przybynowa (40A'); grupa ostańców wapiennych k. Zaborza: od Srogiej Skały do Skały Mrowionka (40–41Z); Przywilowice – wyrobisko wapienne (41V); Leśniów i Przewodyszowice k. Żarek (42B'); na płn. od Jaroszowa k. Żarek (42B'); niskie skały wapienne przy drodze Żarki-Niegowa (43B'); Jaworznik k. Żarek (43D'); na płd. od Piaska k. Janowa (43X); Jaworznik-Koziegłówka k. Żarek (44C'); Ogorzelnik k. Żarek (47C'); Łutowiec k. Niegowej (45C'); G. Bukowie k. Trzebniowa (44A'); Gorzków Nowy – G. Leszczyny i G. Jodłowa (45Z); Apolonka k. Janowa (46Y); Góry Gorzkowskie k. Gorzkowa (46Z-Ż); wzg. wapienne na wsch. od Mirowa (46D'); G. Skałka na wsch. od Włodowic (46G'); G. Grdyń na wsch. od Parkoszowic (46H'); Piecki k. Kromolowa (46I'); Zdów (47D'); skałki na wzgórzu wapiennym przy drodze Morsko-Skarżyce (47H'); na płd. od Zdowa (48E'); Babia Góra na wsch. od Podlesic (48G'). KARO (1881): Olsztyn 40W; KRASOWSKA (1967): Jaskrów 38S, Mstów 39S; HEREŹNIK i in. (1970): Mstów 40S, Wancerzów 39S; G. Bukowie k. Trzebniowa 44Z, 06.06.1987, leg. M. Godlewska i M. Rucińska (LOD); KOŁODZIEJEK & SIERADZKI (1993): Kusięta 38V; Mirów 36T, 02.05.1996, leg. M. Liebsz (LOD 130379); KAMIŃSKA (1997): ndl. Złoty Potok obr. Olsztyn leśn. Kręciwilk oddz. 48 36U; ŻARNOWIEC i in. (1997): rez. „Góra Zborów” 47–48F'.

P. tabernaemontani Asch. var. *vulgaris* Ser. fo. *pilosior* Th. Wolf – Murawy kserotermiczne, murawy naskalne *Libanoti-Potentilletum tabernaemontani*; 3 + 1 stan.: Gorzków Nowy – G. Leszczyny i G. Jodłowa (45Z); na płd. od Zdowa (48E'); Sroga Skała na wsch. od Zaborza (41Z). KRASOWSKA (1967): Mstów – G. Dobra 39S.

P. tabernaemontani Asch. var. *amansiana* F. W. Schultz – Murawy kserotermiczne; 3 stan.: Góry Duże Towarne (39V); Jarosów (42A'); G. Bukowie k. Trzebniowa (44A').

P. pusilla Host [*P. puberula* Kraśan] – Murawy kserotermiczne; 1 stan.: CELIŃSKI i in. (1978–1979): Olsztyn – G. Zamkowa 38–39W.

P. cinerea Chaix ex Vill. [*P. arenaria* Borkh.] – Wychodnie i skałki wzgórz wapiennych, suche bory sosnowe, murawy napiaskowe *Spergulo vernalis-Corynephorum* i *Diantho-Armerietum*, wyrobiska po eksploatacji wapienia; 21 + 4 stan.: rez. Zielona Góra (37U); wzg. wapienne na zach. od Skrajnicy k. Olsztyna (37W); na płd.-wsch. od Choronia (38Z); Kusięta – G. Lisica i Góry Towarne (39V); Olsztyn – G. Lipówki, Zamkowa, Kielniki, Skałki Duże i Skałki Małe (39W); Zrębice (39X); G. Kamień k. Przybynowa (40A'); grupa ostańców wapiennych k. Zaborza: od Srogiej Skały do Skały Mrowionka (40–41Z); Przywilowice – wyrobisko wapienne (41V); na płd. od Piaska k. Janowa (43X); G. Bukowie k. Trzebniowa (44A'); Jaworznik-Koziegłówka k. Żarek (44C'); Gorzków Nowy – G. Leszczyny i G. Jodłowa (45Z); Łutowiec koło Niegowej (45C'); Góry Gorzkowskie k. Gorzkowa (46Z-Ż); wzg. wapienne na wsch. od Mirowa (46D'); G. Skałka na wsch. od Włodowic (46G'); G. Grdyń na wsch. od Parkoszowic (46H'); Piecki k. Kromolowa (46I'); na płd. od Zdowa (48E'); Babia Góra na wsch. od Podlesic (48G'). KOZŁOWSKA (1928): Olsztyn 39W; ndl. Złoty Potok leśn. Zrębice oddz. 165 rez. „Sokole Góry” 39X, 15.05.1973, leg. J. Hereźnik (LOD); ŻARNOWIEC i in. (1997): rez. „Góra Zborów” 47–48F'; SZELAĞ (2000): na płd. od Olsztyna 38W.

P. reptans L. – Stoki nasypów nadrzecznych, nieużytki; 4 + 5 stan.: Kusięta – G. Lisica (39V); Żarki (42C'); Góry Gorzkowskie k. Gorzkowa (46Z-Ż); Zdów (47D'). KRASOWSKA (1967): Wancerzów 39S; KOŁODZIEJEK & SIERADZKI (1993): Kusięta 38V, Przywilowice 41V; KAMIŃSKA (1997): Częstochowa 36U; ŻARNOWIEC i in. (1997): rez. „Parkowe” (44Z).

P. erecta (L.) Rausch. – Zbiorowiska ubogich muraw bliźniczkowych z klasy *Nardo-Callunetea* i murawy kserotermiczne; 5 + 9 stan.: na zach. od Zawady k. Mstowa (40Ś); Biskupice (40Z); Suliszowice (42Ż); G. Bukowie (44A’); Zdów (47D’). KARO (1881): Olsztyn 39W; KRASOWSKA (1967): Jaskrów 38S, Wancierzów 39S, Mstów 40S; BABCZYŃSKA (1998): Siemierzyce-Wrzoski k. Kroczyca 50F’, Ponik k. Janowa 45Y, Trzebnów k. Niegowej 44A’; HEREŹNIAK (1993): na zach. od Srocka 37T; MICHALSKA-HEJDUK (1999): rez. „Góra Zborów” 47–48F’.

P. erecta (L.) Rausch. var. *strictissima* (Zimmer) Focke – Zbiorowiska ubogich muraw bliźniczkowych z klasy *Nardo-Callunetea* i murawy kserotermiczne; 1 stan.: G. Bukowie k. Trzebnowa (44A’).

P. anserina L. – Łąki, pastwiska, brzegi zbiorników wodnych, u podnóży wzniesień; 7 + 7 stan.: na zach. od Zawady k. Mstowa (40Ś); Małusy Małe (40T); Żarki (42C’); na wsch. od Zdowa (48D’); brzegi sztucznego zbiornika wodnego w Skrobaczowiznie k. Choronia (39Ż); Łutowiec koło Niegowej (45C’); Zdów (47D’). KRASOWSKA (1967): Jaskrów 38S, Wancierzów 39S, Mstów 40S; BABCZYŃSKA (1998): Siemierzyce-Wrzoski gm. Kroczyca 50F’, Włodowice 45G’; KAMIŃSKA (1997): na wsch. od Częstochowy 36U; ŻARNOWIEC i in. (1997): rez. „Zielona Góra” 37U.

P. × subarenaria Zimmer [*P. cinerea* Chaix ex Vill.; × *P. tabernaemontani* Asch.] – Murawa kserotermiczna; 1 stan.: Kusięta – Góry Towarne (39V).

Podziękowania. Za pomoc w oznaczeniu lub sprawdzeniu oznaczeń zielnikowych taksonów z rodzaju *Potentilla* wdzięczny jestem Panu drowi I. Sojákowi (Narodni Muzeum w Prùhonicach, Czechy) i Panu drowi Th. Gregorowi (Hohschule Vechta, Niemcy).

LITERATURA

- BABCZYŃSKA B. 1978. Zbiorowiska roślinne okolic Olsztyna koło Częstochowy. – Pr. Nauk. Uniw. Śląskiego 234, Acta Biol. **5**: 169–215.
- BABCZYŃSKA-SENDEK B. 1984. Zbiorowiska łąkowe i murawowe Wyżyny Częstochowskiej. ss. 187. Mskr. pracy doktorskiej. Uniwersytet Śląski, Katowice.
- BABCZYŃSKA B. 1998. Zbiorowiska łąkowe Wyżyny Częstochowskiej. – Prądnik, Pr. Muz. Szafera **11–12**: 49–113.
- BŁASZCZYK H. 1949. Z poszukiwań florystycznych w powiecie częstochowskim. – Mat. Fizjogr. Kraju **19**: 1–7.
- CELIŃSKI F. & WIKA S. 1974–1975. Zbiorowiska roślinne rezerwatu Zielona Góra koło Częstochowy. – Zesz. Przyr. Opol. Tow. Przyj. Nauk. **14–15**: 45–64.
- CELIŃSKI F. & WIKA S. 1978. Próba nowego spojrzenia na stosunki fitosocjologiczne rezerwatu „Parkowe” w Złotym Potoku koło Częstochowy. – Fragn. Flor. Geobot. **24**(2): 278–307.
- CELIŃSKI F., LUDERA F., ROSTAŃSKI K., SENDEK A. & WIKA S. 1974–1975. Nowe stanowiska rzadkich roślin naczyniowych na Górnym Śląsku i terenach przyległych. Cz. I i II. – Zesz. Przyr. Opol. Tow. Przyj. Nauk. **14–15**: 11–31.
- CELIŃSKI F., ROSTAŃSKI K., SENDEK A., WIKA S. & CABAŁA S. 1978–1979. Nowe stanowiska rzadkich roślin naczyniowych na Górnym Śląsku i terenach przyległych. Cz. IV. – Zesz. Przyr. Opol. Tow. Przyj. Nauk. **18**: 3–18.
- DUDA W. 1992. Flora naczyniowa gminy Poraj. – Ziemia Częstochowska **18**: 23–50.
- GAJOS-KĘDZIERSKA B. 1960. Zmiany roślinności kwiatowej okolic Częstochowy w ostatnim 80-leciu. ss. 98. Mskr. pracy magisterskiej. Zakład Taksonomii Roślin i Fitogeografii Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- GERSTBERGER P. 2002. *Potentilla*. – W: A. K. MITARBEIT, P. GERSTBERGER, K. KAPLAN i in. (red.), Gustav Hegi Illustrierte Flora von Mittel-Europa. IV (2C), ss. 205. Parey Buchverlag, Berlin.

- HEREŹNIAK J. 1983. Nowe stanowiska rzadkich i interesujących gatunków roślin naczyniowych w północnej części Wyżyny Śląsko-Krakowskiej. – *Fragm. Flor. Geobot.* **29**(3–4): 361–384.
- HEREŹNIAK J. 1993. Stosunki geobotaniczno-leśne północnej części Wyżyny Śląsko-Krakowskiej na tle zróżnicowania i przemian środowiska. – *Monogr. Bot.* **75**: 3–357.
- HEREŹNIAK J. 2002. Regionalna lista wymarłych i zagrożonych gatunków roślin naczyniowych północnej części Wyżyny Śląsko-Krakowskiej. – *Acta Univ. Lodz., Folia Biol. Oecol.* **1**: 39–63.
- HEREŹNIAK J. & SKALSKI A. W. 1993. Zespół Jurajskich Parków Krajobrazowych na terenie województwa częstochowskiego. ss. 8 + 25 fot. + mapa. Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej w Częstochowie, Częstochowa.
- HEREŹNIAK J., KRASOWSKA H. & ŁAWRYNOWICZ M. 1970. Roślinność przełomu Warty pod Częstochową. – *Roczn. Muzeum w Częstochowie* **8/9**: 315–350.
- HEREŹNIAK J., KRASOWSKA H. & ŁAWRYNOWICZ M. 1973. Flora przełomu Warty pod Częstochową. – *Roczn. Muzeum w Częstochowie* **3**: 35–80.
- HEREŹNIAK J., GRZYL A., KOŁODZIEJEK J. & ŁAWRYNOWICZ M. 2001. Materiały do flory północnej części Wyżyny Śląsko-Krakowskiej – rzadkie i interesujące gatunki roślin naczyniowych. Cz. 2. – *Fragm. Flor. Geobot. Polonica* **8**: 35–42.
- HYLA W. 1938. Zabytki i osobliwości powiatu częstochowskiego. – *Ziemia Częstochowska* **2**: 112–133.
- JUZEP CZUK S. 1941. *Potentilla* L. – W: V. KOMAROV (red.), *Flora URSS* **10**, ss. 68–223. Academiae Scientiarum URSS, Moskwa – Leningrad.
- KAMIŃSKA I. 1997. Flora naczyniowa południowo-wschodniej części miasta Częstochowy i jej związek ze zróżnicowaniem fizjograficznym i działalnością człowieka. ss. 145. Mskr. pracy magisterskiej. Zakład Systematyki i Geografii Roślin Katedry Botaniki Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- KARO F. 1881. Flora okolic Częstochowy. – *Pam. Fizjogr.* **1**: 208–257.
- KOŁODZIEJEK J. & SIERADZKI J. 1993. Zarośla śródpolne okolic Olsztyna w północnej części Wyżyny Częstochowskiej. – *Acta Univ. Lodz., Folia Bot.* **10**: 33–68.
- KONDRACKI J. 1998. Geografia regionalna Polski. ss. 441 + mapa. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- KOZŁOWSKA A. 1928. Naskalne zbiorowiska roślin na Wyżynie Małopolskiej. *Rozpr. Wydz. Mat.-Przyr. PAU* **67**. Ser. A/B: 325–374.
- KRASOWSKA H. 1967. Roślinność wzgórz przełomu Warty w okolicy Częstochowy. ss. 137. Mskr. pracy magisterskiej. Zakład Systematyki i Geografii Roślin Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- KULEZA W. 1934. Godne uwagi problemy fitogeograficzne i fitosocjologiczne na terenie pow. Częstochowskiego. – *Ziemia Częstochowska* **1**: 267–278.
- MICHALSKA-HEJDUK D., KOBOJEK S., HEJDUK J. & MICHALSKI M. 1999. Walory przyrodnicze rezerwatu „Góra Zborów” koło Kroczyca. – *Ziemia Częstochowska* **26**: 237–308.
- SENDEK A. 1977. Rośliny naczyniowe Góry Zborów. IV. – *Roczn. Muzeum w Częstochowie, Przyroda* **1**: 55–67.
- SPIS miejscowości w Polsce. T. I A–M, ss. 244. T. II M–Ż, ss. 240. Wydawca Mapy Ścienne Beata Piętka, Warszawa.
- SZAFER W. & PAWŁOWSKI B. 1955. *Potentilla* L. – W: W. SZAFER & P. PAWŁOWSKI (red.), *Flora Polska. Rośliny naczyniowe Polski i ziem ościennych* **7**, ss. 96–143. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa – Kraków.
- SZAFER W., KULCZYŃSKI S. & PAWŁOWSKI B. 1988. *Rośliny polskie*. Wyd. 6. ss. xxviii + 1020. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.

- SZELAĞ Z. 2000. Materiały do flory Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. – Fragn. Flor. Geobot. Polonica 7: 93–103.
- WIKA S. 1986. Zagadnienia geobotaniczne środkowej części Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej. – Pr. Nauk. Uniw. Śląskiego w Katowicach 815: 1–156.
- WIKA S. 1987. Lasy liściaste środkowej części Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej. Cz. I. *Alno-Padion* i *Carpinion betuli*. – Bad. Fizjogr. Pol. Zach. Ser. B. 38: 81–112.
- WIKA S. 1989a. Nowe stanowiska rzadkich roślin naczyniowych na obszarze środkowej części Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej. – Bad. Fizjogr. Pol. Zach. Ser. B. 39: 189–197.
- WIKA S. 1989b. Lasy liściaste środkowej części Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej. Cz. I. *Fagion silvaticae* i *Calamagrostio-Quercetum*. – Bad. Fizjogr. Pol. Zach. Ser. B. 39: 37–86.
- WNUK Z. 1981. Niektóre nowe i rzadkie gatunki we florze segetalnej Wyżyny Częstochowskiej. – Acta Univ. Lodz., Folia Bot. 1: 181–205.
- WOLF TH. 1908. Monographiae der Gattung *Potentilla* L. Biblioth. Bot. 16. ss. 714. E. Schweizerbartsche Verlagsbuchhandlung, Stuttgart.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. 2001 (red.). Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. ss. 716. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- ŻARNOWIEC J., JĘDRZEJKO K. & KLAMA H. 1997. Rośliny naczyniowe istniejących i projektowanych rezerwatów przyrody Makroregionu Południowego Polski ze szczególnym uwzględnieniem naturalnych zasobów roślin leczniczych. ss. 103. Śląska Akademia Medyczna, Katowice.

SUMMARY

The study contains a list of localities species of *Potentilla* which were recorded mainly in the years 1999–2002 in the northern part of the Landscape Park “Orle Gniazda” (Silesia-Cracow Upland). The list of species consists of 26 taxa of *Potentilla* found on 192 localities althogether. Those are common species *P. arenaria* and *P. tabernaemontani* as well as the rare ones, like: *P. intermedia*, *P. leucopolitana*, *P. pusilla*, *P. recta*, *P. recta* subsp. *recta*, *P. thyrsoiflora* and *P. wiemanniana*.

The nomenclature in the study is that used according to GERSTBERGER (2002) and WOLF (1908). The herbarium materials are deposited in Herbarium Universitatis Lodzianis – Department of Botany (LOD).

The applied here regional network of squares (HEREŹNIAK 1983) is congruent with the square networks of Poland’s division – ATPOL (ZAJĄC & ZAJĄC 2001).

Przyjęto do druku: 10.03.2004 r.